

Ya?l?larda Dü?me Yönünden Ev içi Çevre Özellikleri De?erlendirme Formu

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Ya?l?larda Dü?me Yönünden Ev içi Çevre Özellikleri De?erlendirme Formu*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33040>

Özet

Yaşlılarda Düşme Yönünden Ev İçi Çevre Özellikleri Değerlendirme Formu (YDEÇÖDF), **yaşlı bireylerin** ev ortamlarında bulunan ve düşme riskini arttıracak fiziksel çevre özelliklerini sistematik olarak değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş bir ölçüm aracıdır. Bu form, ev içi çevredeki potansiyel tehlikeleri (örneğin, uygunsuz aydınlatma, kaygan zeminler, erişilebilirlik sorunları) belirleyerek, düşme olaylarının önlenmesine yönelik girişimlerin planlanmasına yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Ölçek, özellikle hemirelik ve **Geriatri** alanlarında, risk altındaki yaşlı nüfusun ev güvenliğini artırmak için kritik bir değerlendirme sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Düşme riski, yaşlılık, ev içi çevre, çevre güvenliği, risk değerlendirmesi, **geriatri**, Akşn ve Lök, düşme önleme.

Yazarlar

Belgin Akşn, Nevin Lök.

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, yaşlı bireylerin ev ortamlarında bulunan ve düşmeye neden olabilecek **fiziksel tehlikeleri** objektif bir şekilde saptamaktır. Yaşlılarda düşmeler, morbidite ve mortalitenin önemli bir nedeni olup, çevresel faktörler bu olaylarda büyük rol oynamaktadır. Form, özellikle zemin koşulları, merdiven güvenliği, banyo düzenlemeleri ve aydınlatma gibi ev içi unsurları detaylıca inceleyerek, hangi çevresel risklerin müdahale gerektirdiğini belirlemek için tasarlanmıştır. Bu sayede, sağlık profesyonelleri (özellikle evde bakım hizmeti verenler), **bireyselleştirilmiş güvenlik planları** oluşturabilirler.

Yapı (Ölçülen Yapı)

YDEÇÖDF'nin ölçtüğü temel yapı, "Yaşlılarda Düşme Riski Oluşturan Ev İçi Çevresel Özellikler"dir. Bu yapı, genellikle fiziksel çevrenin yaşlıların hareket kabiliyetine ve denge kontrolüne uygunluğunu kapsar. Ölçek, çevresel tehlikeleri genellikle aşağıdaki gibi boyutlarda gruplandırır:

Zemin ve Yüzeyler: Kayganlık, halı/kilim kenarları, eşikler.

Aydınlatma: Yetersiz aydınlanma, anahtarların erişilebilirliği.

Erişilebilirlik ve Destekler: Tutunma barları, merdiven korkuluklarının durumu.

Banyo ve Tuvalet Güvenliği: Islak zemin koşulları, oturma destekleri.

Ölçek, düşme riskinin çok boyutlu doğasına odaklanarak, çevresel risk faktörlerini tekil bir puanlama sistemi veya alt boyutlar aracılığıyla ölçmeyi hedefler.

Geçerlik

Yaşlılarda Düşme Yönünden Ev İçi Çevre Özellikleri Değerlendirme Formu'nun geliştirme çalışması (Akın ve Lök, 2012), ölçeğin ölçmek istediği yapıyı ne kadar doğru ölçtüğünü belirlemek amacıyla **geçerlilik** çalışmaları içermektedir. Ölçek bir geliştirme çalışması olduğu için, içeriğin ilgili uzman görüşleri doğrultusunda belirlendiği (kapsam geçerliliği) ve yapısal tutarlılığın analiz edildiği varsayılmaktadır. Yayınlanan makalede, ölçeğin ev içi çevresel riskleri saptamadaki klinik uygunluğunun ve **tehis edici gücünün** değerlendirildiği belirtilmiştir.

Güvenirlilik

Güvenirlilik çalışmaları, ölçeğin ölçümlerinde tutarlılık ve istikrar derecesini göstermektedir. Akın ve Lök (2012) tarafından yürütülen geliştirme çalışmasında, YDEÇÖDF'nin **güvenirlilik** katsayılarının (genellikle Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı ve/veya test-tekrar test güvenirliliği) hesaplandığı varsayılmaktadır. Bu katsayılar, ölçeğin farklı zamanlarda veya farklı gözlemciler tarafından uygulandığında tutarlı sonuçlar verdiğini doğrulamaya amaçlanmıştır. Bu tür bir değerlendirme formu için, özellikle farklı gözlemciler arasındaki tutarlılık ölçen **gözlemciler arasına güvenirliliğin** (inter-rater reliability) yüksek olması beklenir.

Faktör Analizi

Geliştirme çalışmaları, ölçülen yapıların boyutların ortaya çıkarmak amacıyla genellikle **Faktör Analizi** teknikleri kullanılır. Akın ve Lök (2012) çalışmasında, YDEÇÖDF'nin maddelerinin hangi temel çevresel risk faktörleri altında toplandığını belirlemek için Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) veya Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanıldığı tahmin edilmektedir. Bu analizler, formun ev içi çevresel tehlikeleri mantıksal ve istatistiksel olarak anlamlı alt boyutlara ayrıp ayrmadığını gösterir. Elde edilen faktör sayısı, ölçeğin teorik temellerini ve uygulama alanlarını güçlendirir.

Ölçüm Aracı

Test Türü: Geliştirme çalışması sonucunda ortaya konmuş, gözlem temelli risk değerlendirme formu.

Format: Genellikle ev ortamında **gözlem** ve/veya yaşı birey/bakım verici ile yapılan yapılandırılmış görüşmeye dayanan maddelerden oluşur. Derecelendirme formatı orijinal kaynaktan belirtilmemiş olsa da, çevresel tehlikenin varlığı/yokluğu veya derecesi şeklinde ikili (Evet/Hayır) veya likert benzeri bir yapıya sahip olabilir.

Kullanılabilir Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Yaşlı bireyler.

Yaş Grubu: Genellikle 65 yaş ve üzeri bireyler.

Popülasyon Detayları: Evde yaşayan, potansiyel düşme riski taşıyan veya daha önce düşme geçmişi olan yaşlılar. Ölçek, bağımsız yaşayan veya bakıma muhtaç olan yaşlıların ev ortamını değerlendirmek için uygundur.

Test Metodolojisi: Ölçek, genellikle bir sağlık profesyoneli (hemşire, fizyoterapist) tarafından yaşlıların evinde yüz yüze gözlem yoluyla uygulanır. Uygulayıcı, evin farklı bölümlerini (mutfak, banyo, yatak odası, merdivenler) sistematik olarak inceleyerek formdaki maddeleri işaretler.

Anahtar Kelimeler

Ev güvenliği, çevresel risk, yaşlılarda düşme, hemşirelik değerlendirmesi, kaza önleme, risk geçerliliği, güvenilirliği.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Kaynakta belirtilmemiştir.

Kurumsal E-posta Adresleri: Sorumlu yazar Belgin Akın'a ait iletişim adresi: akin.belgin@gmail.com

Yazma Adresi: Kaynakta detaylı adres bilgisi bulunmamaktadır.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Bu form, Belgin Akın ve Nevin Lök tarafından 2012 yılında yayımlanan makale ile bilim dünyasına sunulmuştur. Ölçeğin kullanımı için gerekli izinler ve olası ücretlendirme bilgileri için sorumlu yazar Belgin Akın ile iletişime geçilmesi önerilmektedir. Akademik ve klinik amaçlı kullanımlarda, kaynak gösterilerek kullanımın mümkün olduğu varsayılrsa da, resmi izin alınması önemlidir.

Testin Yayın Yılı: **2012**.

Kaynaklar

Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasına ait temel referans aşağıdadır:

Akın, B. ve Lök, N. (2012). Yaşlılarda Düşme Yönünden Ev içi Çevre Özellikleri Değerlendirme

Formunun geçerlilik ve güvenilirliği, *Akad Geriatri*, 4: 142-151.

Makalenin orijinal bağlantısı: akadgeriatri.org

Ölçeğin orijinal PDF'i aşağıdaki adresten indirilebilir: yaslilar-da-dusme-yonunden-ev-ici-cevre-ozellikleri-degerlendirme-formu-toad.pdf

Yaşlılarda Düşme Yönünden Ev içi Çevre Özellikleri Değerlendirme Formu Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri, sağlanan kaynak içerikte bulunmamaktadır. Maddelerin tam listesi için Akın ve Lök (2012) tarafından yayımlanan makalenin incelenmesi veya sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM